कथा पुराणे

मराठी

क्रमांक
८ (कं

४१०।५ १०६

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक ४९९।पु० १०६ (५६७

ग्रंथ नाम भारत

विषय कथा-पुराणे.

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal Dhule and Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai "

२॥

॥श्रीगणेशाय नमः॥ छापापतीवंशमंडणा॥ चालेमाथांबांधो नितपा॥ सरिसी
पवित्रजाया नंदन॥ फिरे पाछ्यामाहिंका॥१॥ पुरी फिरे निसेवटीं॥ कोठि
के आणि ले हाटवटीं॥ राजलक्षण देखो निदृष्टी॥ विस्मयपोटिं जगाच्या॥२॥
चणाती हा हरिश्चंद्र नृपती॥ दुजी सकुमार तारामती॥ पैल ते जोसकुमार
काती॥ रोहिदास सारिखा॥३॥ येक नपातीयथार्थ वचन॥ रायें वोपिले सा
त्यदान॥ दक्षणेलागी हा आपण॥ चौघा दिसे कोष्टिक॥४॥ पेसीपर
स्परें मात॥ मग आले तीन गरा आंत॥ येके निघाचिन्ह बेवकुत॥ धनवंत
धनेसी॥५॥ तारामती म्हणे प्राणेश्वरा॥ प्रथम विकोनि मम शरीरा॥
उरल्या धनालागी कुमरा॥ विकोनि तुषी भातवें॥६॥ धात पशेहि दास
माव च्यरणीं॥ मग आकुठे उभि उभयपाणी॥ जोडोनि म्हणे विनय
वाणी॥ ते तुं पहिसें कुरवणे॥७॥ प्रथम मासि या घनार विंदें॥ को

२

श्रीकमोळीपुजा बांधे ।। जे पोसु पुत्र १ पास्वो भिदे ।। वदती विबुधी बा ।। गि
जे ।। ८ ।। ये का नि दोघांसी विनयोत्तरें ।। जा श्चर्यमानि हेतु ऐश्वर्य ।
जणे तुमच्ये शरीरें ।। तुण कैसें फिरठा ।। ९ ।। रुपां ब्यांगी दोनि वुके ।।
येकू तुकन्यपना यके ।। उरले व्यर्थीपा सिबाळके ।। विको निद्यावे
हासी ।। १० ।। कर्म रेखा को निमान्य ।। अंगना मुग्धी विंधोनि त्य
नूपयोवन लावण्य ।। देखो निभाही ग्राहिके ।। ११ ।। ऐश्वर्यसी कुंर
णी ।। सि बिके बेसोनि ततक्षणी ।। लावण्य वनिता देखो नि नयनी ।।
मोल पुसे तियेचें ।। १२ ।। त व वेश्ये च्या धना ।। करं शाके को पागमना ।।
सौंदर्य देखोनि अंगना ।। आणावी यत्न तत्काळ ।। १३ ।। तुळउमउनि
मउमडा ।। कनकलोहि भरीपा हडा ।। तारामतीत नुच्या धडा ।। करु
नि बोपीता पसा ।। १४ ।। तु षी करीं वोपोनि धन ।। हाती परोनि उमा

निधान ॥ जे विकां श्रुतीश्रवणी ॥ स्पर्शकरी कल्पांती ॥ १४ ॥ कीं तेशीळा गंउ
की ॥ १५ ॥ घ्रेने तीमांसदुकी ॥ नाजाकु वीजळमध्यकी ॥ मध्यालागी घेत
ले ॥ १६ ॥ तैसी पवित्र राजबाळा ॥ शिबिके वाबोनि वेल्हाळा ॥ ओवता
वेष्टीत कामिनी पाळा ॥ उदकु डोळां नाळिती ॥ १७ ॥ कुमरकांता विपो
गानळें ॥ जउके उठती हृदय पोळे ॥ नपो कर्मा जाळ्चनीळें ॥ तिचां के
ल्यातीनवाया ॥ १८ ॥ कुरंगी हरपोवो सुंदरी ॥ तुळोत्माय पक्षिणीवरी ॥
हृदयो केला नपो निघरी ॥ जो मुख्य बालीसी सदैवे ॥ १९ ॥ आलापे
शाकुस्या दासी ॥ सकळ वेभवा स्वामिणी होसी ॥ तुं १ पंतीन पासी ॥
ससाव प्रीतीचे ॥ २० ॥ येशा परी तेकुंटणी ॥ बुझाविता मवाळ वचनी ॥
तारामतीच्या शोकवन्ही ॥ विशेष पेटवच्चना निळे ॥ २१ ॥ शिबिके मां
डुनि रवाळती ॥ उडी टाकी ते तारामती ॥ ध्यांबोनि निज्ञ गोगमपा जापती ॥
इच्छा हातीं नेघावे ॥ २२ ॥ राजा नबोल तपोधन ॥ स्वार्थु निसेउं अ

३॥

(3)

पण॥ येरी लागे नियांचरणा॥ मासिपापाणा सोडवी॥२३॥ स्यचे
भ्रष्टाचरण दिसे प्रत्यक्ष॥ मास्यें पतिव्रता पण पावेल नक्ष॥ शोरवी मास्या
शापणावाट॥ प्राप्त होईल नरकाची॥२४॥ काहीं कोप काहीं करुणा॥
करोनि वोपिलें तिच्या धना॥ तवं काळ कोशीकू ततक्षणा॥ पा
हीकू आला सुंदरी॥२५॥ नोप विप्र परमश्रोत्री॥ सदाचारी अग्निहोत्री॥
धर्मशाळे अन्नछत्री पाकालागीं घेतली॥२६॥ पवित्र तारामती देखुकें॥
तुकोनि दीधलें कनक॥ तारामतीसी कोशीकू घेउनि जातां स्याश्रमा॥२७॥
रोहिदास म्हणे जीता ता॥ माचु रम्हे हकवळी चित्ता॥ सेडुनि पुढें न माउता
बैकुन लगतांसि बाधें॥२८॥ राजा म्हणे पोसऊ दीत वचनें॥ सेडुनि माउ
लीशी घ्रयेणें॥ मत पाठीं धांवोनि तेणें॥ जननी देखे बाळकू॥२९॥ उभी रा
हुनि वेन्हाळा॥ पोटीं कवळी सकुमार बाळा॥ स्तन घालोनि मुखकमळा॥ २
कुरवाळोनि कुस्तावी॥३०॥ हाणे बाळा कुळभूषणा॥ दुस्ता वियोग जाला

॥कर्णपर्व
३॥
(३०)

प्राण॥ परितापसदृशणें नियानुरा॥ नेंदीकें सेंतुल्य विण॥३१॥ मरोनियां
सुखें उत्तायन पन॥ हाहाशब्दें करीत दुन॥ पयता पें जे सेमस्त्रजन॥ न वनीत
जैसे विरुवे॥३२॥ कांवळकोशी कामतणोमातें॥ स्नेहसांडोनि त्या लिजे पंथें॥
रूपाक्के लियाकूमळा कांतें॥ योगहोईल दोघांसी॥३३॥ येरस्पीपादपर्यी॥
नमोनिहळणोतात स्वामी॥ मासे बाळकधावे तुह्मी॥ सेवाकूरील त्तरगा
यी॥३४॥ करुणायेतां ब्राह्मणोचमा॥ मर्धलुकवोपिलें हेमा॥ कुमरा
सहितराजभामा॥ स्वकीय धामा आणिली॥३५॥ तुकें दोनि उरलें धन
याला गिराये घेतले त्रुण॥ माथां बांधोनि आपण॥ उभा ठेला हाटवटीं॥३६
नगरवासी नारीनर॥ देखतां नयनें ढाळिती नीर॥ म्हणती चांडाळकुं
पेश्वर॥ विकल्यांनपनरघातला॥३७॥ मातमगापतां चिनगरी॥ वीरना गो
पुराचारी॥ श्वपचपाती प्रेतपुरी॥ मांपजाणा असत्य॥३८॥ तामसतनु
ची दुर्गंधी॥ विशाळ रुपी जगबिरुके दी॥

तया व लोकत्रैंस उज्वनमांदी ॥ हरि जातो पाहतां ॥ ३७ ॥ हो मग श्री क्षेमाजि स्थान ॥
(५) गृहपंगी सिंहकानंदन ॥ निधौत कुंभी पिशाच्च गण ॥ प्रगटे तैसा पातला ॥ ४० ॥
तयाच्छें बाल्पि ये गृहीं ॥ धनासी मयों दानवां हीं ॥ गंगातटीं येत दाहीं ॥ य
न बोपि तीत यासी ॥ ४१ ॥ तो डोंब न जेणा साचें ॥ कायमोल सांग याचे
पुषील जो देहाचें दोनि वुकें सुवर्णा ॥ ४२ ॥ ऐसें बोलतां चि कोशिक ॥
डोंबे वुकानि दीघले कनक ॥ नृपानें तांस कळलो क ॥ शोक करितो
आक्रोशें ॥ ४३ ॥ हरिश्चंद्र पवित्र परम ॥ सासि ही जाला दुष्कर्म ॥
भोग जो पडे अपवित्र धाम ॥ जैसा जाचे कुश्चळ ॥ ४४ ॥ श्वपचवाडां २
पवित्र नृपती ॥ चालला तां पंथीं पसरला अस्ती ॥ गळतर त्यमें वीळ
ती ॥ दुर्गंधी आणि बैसली ॥ ४५ ॥ त्या अस्ती चु कुउ निठे विपाय ॥ तंव देखि
ले डोंबालय ॥ रल रव चित हाट कुमय ॥ अति रमणीय देखिलें ॥ ४६ ॥
पष्पांग धेन्याचे शृंगार यो वन ॥ रसे परिपक्व वृंदावन ॥ कुळिन राचेंव ॥

५०

साचरण ॥ पतिव्रतपण नारीचें ॥ ४७ ॥ ऐसिया पुरीं अपत्य धाम ॥ अवघें
अपैं मनोरम ॥ जे षिकांप भुधमाचे नाम ॥ दयाळ ऐसें बोलिजे ॥ ४८ ॥ त्या
धाम शिखरीं सभिणी ॥ रूपलावण्यगुणपभिणी ॥ उभी वल्लभा लोसित
नयनी ॥ वेष्टीत दासी दशकेसी ॥ ४९ ॥ वल्लभा पाठीं राजचिन्हीं ॥ पुरु
ष देखोनि भाविलें मनीं ॥ प्रेत दहना लागिं कोणी ॥ धन घेउनि पातला ॥ ५० ॥
आदरें बोलाउनि कांते ॥ नपाहे पिठें धरोनि हातें ॥ ल्हणे काज सां
गं ययातें ॥ आह्यसे वचें अरवउ ॥ ५१ ॥ हर्षें उत्तरोनि लवणाहे ॥ बाही
र येउनि जव पाहे ॥ राजा कवच ओनिया बाहे ॥ वीरवाहो आर्गिला ॥ ५२ ॥
रागें अपणोनि घागरी ॥ वेविलीन पवरांचे शिरीं ॥ म्हणे उदक आणीं अ
उकरी ॥ भागीरथी गंगेचें ॥ ५३ ॥ कुंभ घेउनि अरूपाळ ॥ भरी भागी
रथीचें जळ ॥ कोशति बैं घेउनि मांडिलें सकळ ॥ उत्तरपे पाठीसीं ॥ ५४ ॥

॥वनपर्व
३॥
९
(5)

कुंभ घेउनि जातां पुढें॥ हाणोनि फोडिला दडें॥ करें लोटे मि देतां पडे॥ तोंड
घसीं पालथा॥ ५६॥ मग शरीर थबथबां गळत॥ पंथ जें देखिला रिता येत॥
कोपान्वळला अ सकृत॥ मारी घां वोनिच उकळा॥ ५७॥ अथा फोस पो
सला दृष्ट॥ मघमघु कुंतीं फोडिला घट॥ तुसे नि नकुर वतीकष्ट॥ तरि कां आ
लानागविले॥ ५८॥ राजा म्हणे विशाळ घागरी॥ भारें गेलों तीर्थांतरीं॥
कोपसां डोनि मज वरी॥ क्षमा केले पाहिजे॥ ५९॥ दुजी घागरी बकुलाह पा
दउनि म्हणे भरिं जळ॥ हें फोडिसी तरी प्राण॥ घेईन तुम्हा अबिलंबें॥ ६०॥
दुजा कुंभ घेउनि माथा॥ दडीज पाडी मेरो नि बाणितां॥ राजें पीन्नाउनि गुप्त ता
फोडीत लता बुडेसी॥ ६१॥ उदया पासोनि अस्त वरी॥ राजा कष्टें उदक भरी॥
बिंदुमात्र न थरे वरी॥ अभिषेक पात्रा सारिखें॥ ६२॥ ऐसा भाग्यहीना चाउ दि ८
म॥ कीं वंध्यावनितेचा रतीकाम॥ अहो रात्र करितां श्रम॥ कृषसा त्ये निर्फळ॥ ६३॥
ऐसिया परी तो नृपराज॥ कुंशापावे करितां काज॥ असत्याच्या मित्र पंकज॥ जा
तां विनवी असजा॥ ६४॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

भगवद्गीता
३५

(58)

वर्णाश्रमधर्मासेतन टळे ॥ स्वामीसेवेच्या पंथ न चळे ॥ ऐसे सेवा हि जे जीविके हो ॥ अन्ने
दानस्वामिया ॥ ६५ ॥ अंतर्जे जाउनि आपण ॥ न पावो पिलें सुख न ॥ मार्ग विश्राळे
चें भोजन ॥ आणि इंधन आश्रमाते ॥ ६६ ॥ ऐसे सुस्नात स्व पदरी ॥ घेउनि गेला
गंगातिरी ॥ स्नान सारोनि सामग्री ॥ घेउनि पाक सारिला ॥ ६७ ॥ हृदयस्थ देवाचें
चिंतन ॥ करोनि पात्री वोगरी अन्न ॥ गोग्रास काढोनि वदन ॥ न सके तें अग्नीचे ॥ ६८
पेक्षि सुपासर्व घटी ॥ सकळ न तैसा प्रपोटी ॥ तेथें संकल्प विकल्प गो
ठी ॥ कल्पनेच्या कापशा ॥ ६९ ॥ मोड प्रभातला भोजन ॥ त्रिरूपें एक नारायण
ब्रह्मीब्रह्मा ब्रह्म अर्पण ॥ करिता जालाया बोधें ॥ ७० ॥ ग्रास घालावा वदनी
तों ब्राह्मण तुपें कौशिक मुनि ॥ तेथें पातला भोजनी इच्छा धरोनि सुधार्थी ॥ ७१ ॥
करुनि उदर पृष्ठीची घडी ॥ चरण पावलि लीवें गडी ॥ लोकेसावरीत दंडी
शब्द तोंडी न बोलवे ॥ ७२ ॥ करें संकेत दावी मुखा ॥ देखोनि दयानंद पना

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the ... Mumbai."

६

यका ॥ म्हणे जीचे लोभ्य जेनेका ॥ स्नान कीजे सत्वर ॥ ७३ ॥ स्नान करितां
चि ब्राह्मण ॥ न वेदिमाणि लेंभन्न ॥ येकम पोमुनि लागोन ॥ येकम्ना
पणोठविले ॥ ७४ ॥ ब्राह्मण देखोनि सुधाधेीगिरा जम्हणे रखुमे नि
तही ॥ कैसी पावेल हे मूर्ती ॥ म्हणे निमागेरा हिला ॥ ७५ ॥ ब्राह्मण
बैसोनि यां पात्री ॥ जेवितां मिष्टान्ना वाजवी वक्री ॥ म्हणे व कुत
दिवसांनेत्री ॥ आजि अन्न देखिलें ॥ ७६ ॥ स्वकीय पक्वान्न गमासिला ॥
दुस्पा मागाला वीडोवा ॥ न वेंताणोनि पात्र गोळा ॥ करोनि वोपि
लासखभाग ॥ ७७ ॥ तुसि पावो तिसुपेश्वर ॥ उठिला देउनि ढेंकर ॥
उदकाहार न पवेरें ॥ प्यारिम झुळीचे तल्पा ॥ ७८ ॥ पटेंकसोनि पा
कदसी ॥ सदा सादर सेवेसी ॥ भोजनकाळीं कोशिकनुषी ॥ येउनि
अन्नमास्सित ॥ ७९ ॥ निराहार शक्तिहीन ॥ दिसे जेसा रंकदीन ॥

६० काढून होतां धांवोनां। बळें दासी घुमासितीं॥ ८०॥ येसि पापरीं ता
रांगें॥ सेवा करितां अ द्यासी गें॥ करितां भोजन
अकोसी॥ ८१॥ दासी पाहती जंव रांजणीं॥ बिंदुमात्र नसे पाणी॥
न पाताळों नियांमू धीं॥ कुंभ देउनि धाडिला॥ ८२॥ निबिड तमा पि
ये पोटीं॥ चालतां पंथ न दिसे दृष्टी॥ कुंभ करों निपरमक ठीं॥ आ
णोनि पाणी स्वामीसी॥ ८३॥ तंव वीरबाहोची अंगना॥ न पो पा
सी ठेवावें स्मशाना॥ काळ न करी त्या सदना॥ योग्य न के आमुतें॥ ८४
अयोध्या पावन पवित्र नृपती॥ ठों बैर सपाठे बिला घेती॥ प्रसण
रवाला येसें हणती॥ नाम सत्यें व्रसिध॥ ८५॥ मासे आजे वीण
सर्वथा॥ तुवां जाउन घावें वेता॥ येसें सांगोनि नृपनाथा॥ येउ
नि स्थापी स्मशानीं॥ ८६॥ तटीं गंगेचिये आटेला॥ घालुनि वेसा बि

॥वनपर्व॥
॥६१॥
(४)

तेंन्पावला॥ पुढें वर्ततें तें म्न पावला॥ श्रवणाकें तें पारिजे॥ ८७॥
श्रीभारत वन पर्वणी॥ सकळ तीर्थांचि पाक्षेणी॥ जोडती या ग्रं
थश्रवणी॥ मुक्तेश्वर ध्वरवूवीवदे॥ ८८॥ इती श्रीभारते वन पर्वणी
हरिश्चंद्राख्यानो नाम॥ पंचपंध्यायः॥ श्रीरस्तु॥

श्रीराम॥ श्रीराम॥ श्रीराम॥ श्रीराम॥ श्रीराम॥ श्रीराम॥ श्रीराम

॥ग्रंथाना॥

६

॥वयपर्व॥
१।३।८

(8)

॥श्रीगणेशाय नमः॥ विरक्त देखोनि लोकरण्यमद॥ नैश्वर्यभव लोकोनि संपदा॥
वैराग्य बोधें प्रपंच थंडा॥ देखोनि विटिजे पापी॥१॥ कीर्ति च पकृ पुष्पाच्या
आमोदु॥ सांडोनि जाय जे विषट पदु॥ लिंगनि मोल्य प्रमादु॥ नातळती धार्मि
क॥२॥ ऐसि पापीयां होहे मंदीर॥ सांडोनि जातां राजेश्वर॥ तो पपात्र ऐश्वर॥
पेउनि घांवे पाठिसी॥३॥ लिंगउ भाये पांथिका॥ धर्मे श्रांत ला सिंधुओ वैउ
का॥ राजा ह्मणे हें धार्मिका॥ ऐसें न पडे सर्वथा॥४॥ अन्नच्छत्रीचे भोजन॥
धर्म पोहेचे उदकपान॥ सेवीत पाचे सुकृत पुन॥ जाउनि होय मन हा पापी॥५॥
ऋषी ह्मणे नमुझाउवल॥ रक्षितां सुकृत जोडेल॥ ऐसें बोलती वडील॥ शरीर
रक्षी तो धर्म॥६॥ ऐसें बोलोनि धरिला करीं॥ ह्मणे चला जीम मम मंदिरीं॥
स्नान करोनि भोजन करीं॥ नाबकू शयनी पहुडावें॥ जो देवां गम्य ऐसि पादासी॥
सादरें तीष्ठतीसे वसी॥ त्यान्या दर्शनें प्रमासी॥ बोलवजान कीर्ती॥८॥

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule ... Yashwantrao Chavan Pratishthan project

९

सीतळ चंदनें घेइजे उटी ॥ सुमनमाळा घालिजे कंठी ॥ परिमळद्रव्यें तुम्हां लाटीं ॥ ८
विली तैसे विजे ॥ ९ ॥ विश्रांति पावलिया चित्तीं ॥ सुखें जाइजे आपुल्या पंथीं ॥ ऐसें प
रिसोनि नृपती ॥ बोले उदारमनेसीं ॥ १० ॥ विश्राम पावलों समस्त ॥ तुमच्या दर्शनें
हृदय स्वस्थ ॥ ऐसें बोलोनि प्रस्थ ॥ शीघ्र ग्रामकु पुढारे ॥ ११ ॥ तों राम तीत पा
पाठीं ॥ चालतां जाली परम कष्टी ॥ पोहे ज्ञानिया पोटीं ॥ सुरजे निद्रष्टी चा
लिली ॥ १२ ॥ जपासां जे निपासुदरी ॥ जोनां देखिलें रषेश्वरीं ॥ तो पपात्र घेउनि
करीं ॥ पुढें येउनि ठकला ॥ १३ ॥ म जेमाये अमलीसि पंथी ॥ ठ श्लोक र पदीस
कुमार काती ॥ पर पस्सरो जी फोउदीसती ॥ अपरशो पलेतशोने ॥ १४ ॥ ऐसें बो
लोनिया नोडें ॥ उदकपात्र वोडवी पुढें ॥ येरीनें फोनिया मुरडे ॥ आपुले पंथीं चा
लावया ॥ १५ ॥ येरी कूडे आश्रमांत ॥ ऋषीनें कुलेज सहुत ॥ मायापामद पन्न पनाय ॥
करुनि बैसवी मंचकीं ॥ १६ ॥ ऋषी म्हणे बोपतिव्रते ॥ तुम्हां पती पाचारी तुतें ॥
येळपाळ वीतसे हातें ॥ मंचकीं बैसोनि मंदिरीं ॥ १७ ॥ येरी म्हणे लोकी मंदिरीं

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan

१०

राजा देखिला मंचकावरी ॥ चेरजासे जासुंदरी ॥ सकुमार कूरें कुरिताती ॥१८॥ ये कू
ला बितीच दे नउटी ॥ येकू माळा घालिती कूंठीं ॥ येकू उमीठा कानिनेकृटी ॥ मवळ वाति
ळवलिती ॥१९॥ येसें भवलों किंतां सती ॥ लले काय घडलें गा भ्रीप ती ॥ भ घे ःकारा
मा जिग मस्ती ॥ भउरवळे निकुंपी घउला ॥२०॥ हरा कृद्र पशान का शिरीं ॥ वसुधा
वाहिली सुमनापरीं ॥ तो भार मानु निसांडी जरी ॥ तरीच येसें घडेल ॥२१॥ दुष्ट
दंउनी कूमळापती ॥ अवतार धरितां भागे हस्तिती ॥ भस्त न हो तां फिरे गमस्ती ॥ त
रीच येसें घडेल ॥२२॥ कीं पर्वतां रीरखरी चेंजळे ॥ भ घेपं पें धांवे तुंबळे ॥ ते
परतोनि या नेमुळ ॥ तरीच येसें घडेल ॥२३॥ कीं वेद मर्यादा आळगण ॥ टें धो
निकूरी भनाचरण ॥ कीं पतिव्रता पती चे वचन ॥ न मनी तरी येसें घडेल ॥२४॥
कीं पाप मध्ये भीम हा संकटीं ॥ लुघे करु निपीडितां पोटीं ॥ भवजगे हीं भचेता टीं ॥
भोलन करी तरि हें घडे ॥२५॥ नेसा राजा सूर्यवंशी ॥ धर्मशीळ सत्यराशी ॥ कू श
पावतां पो हेसी ॥ बिश्रामेल हेंन घडे ॥२६॥ भसोने घेमी तों जीवन ॥ लजो नि

गवळवधी
१८३२६
१०

पुढरेकूं केलें गमन ॥ विश्वामित्र ब्रह्म जो कोण ॥ सलर येस तीचें ॥ २७ ॥ मागें पा
हे जंव कौशिकू ॥ येतां देखिलें बाळकू ॥ अमेंशोक ले वदनांबुजु ॥ तशोनें अंतर
कूरपलें ॥ २८ ॥ धांवोनि कुडिये घेतलें ॥ करतळें मुखकुर वाळिलें ॥ सुंदर स
कुमार पाउलें ॥ पाहतां को उदिसतसे ॥ २९ ॥ लके श्रम लासि चालतां पंथीं ॥ इये
पोहे सिकरीं विश्रांती ॥ उदक आशोनि पुढती ॥ गमन कीजे बाळका ॥ ३० ॥ रोहिदास
मजो स्वामिया ॥ आली नतरी गर्यें सिया तोयया ॥ कवळें कुलागे अमामुच्चिया ॥ सूर्यवंश
कुळासी ॥ ३१ ॥ लजो त्रिघात लेहं उवता ॥ दूरि अंतरलें माता पिता ॥ दयाकरोनि रूपा
वंता ॥ आतां दीघली पाहिजे ॥ ३२ ॥ रषी प्रती बोले येसें ॥ गमन केलें रोहिदासें
विश्वामित्र लिवें मानसें ॥ बोवाळितीत याते ॥ ३३ ॥ येसि यासलस विलपुढें ॥ आमु
चिंत परवयो तवापुढें ॥ श्रधा सुकुतहर विलें मुढें ॥ प्रतिज्ञा करोनि सर्वथा ॥ ३४ ॥ २
असाध्य जाणोनि कृपाळू सत ॥ कौशीक को पला असंत ॥ मूतमष्टी करा वया हत
त्या जो शंकर भ्रोमला ॥ ३५ ॥ येरी बूडे वसुधापती ॥ पो हे लें धोमि चालतां पंथी

॥हरिश्चंद्र॥ ३१॥

1044

तयापाहींतारामती॥रुखोनिन्हालेकुमराते॥४५॥धामहाघोरवनांतरीं॥न्हालतांना
हीकेसीपरी॥आसजातीतेच्यवुरीं॥श्रवणकेलेंपाहिजे॥४७॥विश्वामित्रेंजा
वोनिपुढें॥रणवालापिशाच्चकुकडे॥जळोंलागलीउभीसाडे॥श्वापदेंपासि
यांमाकांत॥४८॥धुम्रेंदाटलेंअंबर॥पाउकेउठतीभयंकर॥तपामाजिरासे
श्वर॥परिवारेंसीसापडला॥४९॥ज्वाळालागतीशरीरा॥तनुपोळतीनरस्पेंरा॥
नेत्रआणिघ्राणद्वारा॥धुम्रभेदीतयास्पें॥५०॥विश्वामित्रेंकापट्यकेलें॥रा
याचेहिदासाचुकविलें॥तारामतीसीठेविलें॥तयारणांत्रियामाजी॥५१॥रा
णीपाहतसेतारामती॥पुत्रनदेखतापडेलसिती॥पुढेंपाहतेंआप्तपतींपुताहिदृष्टी
दिसेना॥५२॥म्हणोनिलोळेभूतळवरी॥आक्रंदोनिहृदयपिटी॥कोणाकु
णाकरुणादाटी॥कायलिहिलेंकळेना॥५३॥रणांविपामाजिजळोंनिघे
लें॥ऐसेंहृदयामाजिआणिलें॥लक्षापिटोनिकरतळें॥शंखस्फुरणमांडिलें
॥५४॥

(11)

म्हणे बाळका रोहिदासा ॥ मी दिदे ईबा पाउसा ॥ तुज वेगळा पाहा हिदिशा ॥ वोस
पडल्या मजलागी ॥ ४५ ॥ आगा सूर्यवंशसूत्र उजारत्ना ॥ मासि पाडों जा तिया निधा
ना ॥ मज वेगळे सायुज्य भुवना ॥ जो गावया गेले ती ॥ ४६ ॥ मज सांडे निकंदे दु
नीं ॥ पेणे केले दुस्थापुरी ॥ कोण अपराध माझि पश्चीरीं ॥ जे दिदेउ निरवांगिले ॥ ४७
आतां वैधव्य दोषाचा मळ ॥ स्पर्शोनि देहीं अमंगळ ॥ युगासमान वाटे पळ
म्हणोनि भिन वणवा पेटि ॥ ४८ ॥ जपावन वेदा हिलापती ॥ तपावेगु तनु आहुती ॥
मनें चिंतिसी भाग्य देवें सती ॥ वषती जाली कुतांशा ॥ ४९ ॥ ब्रह्मा सृप्रभावि लावल्ही ॥
धर्मशिळे उभी राहुनी ॥ उडी दिकृतांत नक्षत्रीं ॥ मगा ट्रजा ठा कौशिकू ॥ नेग्री
व पावा विसउनि पां मागें ॥ स्तवि पुढे पातला वेगें ॥ म्हणे तुं कोणाची को
णा सांगें ॥ किम धर्मा लीसि कासनी ॥ ५१ ॥ पेरी म्हणे आली पांघिका ॥ मा
ता पती आणि बाळका ॥ पावना विया माजि देख ॥ जवोनि मेले नवके ३
चि ॥ ५२ ॥ उली देखिले असती लजरी ॥ रूपने सांगा तीउत्तरी ॥ न्रपी:

118

न्हणोवनातरीं ॥ लक्षोनि पडली देतनिशवें ॥ ८६ ॥ येकु पुरुष दुजा कुमर ॥ होउनि
पडलीं होय शरीर ॥ ऐसें परिसोनि अंतर ॥ कपीं निगे हो तिये च्यें ॥ ८७ ॥
रुषीन कोमाझियें सवें ॥ ऐसी लतरी दावीन तवें ॥ ऐसें बोलोनि हाय घवें ॥
प्रेतें निमिलीं वनात ॥ ८९ ॥ तारामतीनें उचितें ये ॥ दावितां जाला दग्ध प्रेतें ॥ लें
पाजलोनि पडिली अस्तें ॥ हात पाय स्पर्शोनि ॥ ९० ॥ धाम गागन लरवोनि पामजी ॥
उभा पहरनि हृदय ताडी ॥ शोक सकुरणा करी तोंडी ॥ सुती होळे गउबडा ॥ ९१ ॥
अबलो कोनी नृप मडें ॥ म्हणे व हृभा पाहे मज कडें ॥ रासभ गेसाडोनि बो
लिजे तों डें ॥ गुजगोष्टी मज सवें ॥ ९२ ॥ मजें येगळें उदकपान ॥ तुजला गी
बिषासमान ॥ तरि विचें उच्च गुज वचन ॥ परखंड सांगा मज मती ॥ ९३ ॥
तें तुझी आजि कव णें गुणें ॥ क्रोधें परिला अंत:करणें ॥ मी न्यसाडोनि
यां वचनें ॥ कान बोला मज सवें ॥ ९४ ॥ पुत्र तनु कलवोनि पोटीं ॥ लक्षा द
मेलउनि हकारा टी ॥ शोक करितां श्वापदें दृष्टी ॥ देखोनि गाहिवरें हाटली ॥ ९५ ॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com